

Toelichting groenboek staats hervorming inzake klimaatbeleid

10 december 2013
Commissie Leefmilieu, Vlaams Parlement

Jorre De Schrijver
Team Klimaat, Departement LNE

Inhoud

1. Context klimaatbeleid
2. Klimaatbeleid & zesde staats hervorming
 - Klimaatresponsabilisering
 - Versterken en optimaliseren van NKC
 - Verbreden van substitutierecht
3. Aandachtspunten vanuit LNE
4. Verdere stappen

1. Context klimaatbeleid

2008-2012: Kyotoperiode

- **Oplegging van emissiereductiedoelstelling per land**
 - Beperkte hoeveelheid AAU's toegewezen
 - Inleveren emissierechten a rato van uitstoot 2008-2012
 - Als emissies > AAU's → dichten kloof via aankoop
- **Belgische inspanningsverdeling**
 - AAU's verdeeld over Gewesten
 - Gewesten leveren emissierechten in a rato uitstoot
 - Verbintenis van Federale Overheid voor:
 - Aantal emissiereducerende maatregelen
 - Beperkte aankoop van emissierechten

1. Context klimaatbeleid

2013-2020: Klimaat-en energiepakket

- **Tegen 2020**
 - 20 % van het finaal E-verbruik uit hernieuwbare bronnen
 - 20 % minder primair E-verbruik t.o.v. BAU
 - 20 % minder broeikasgasemissies t.o.v. 1990

Niet-ETS emissies

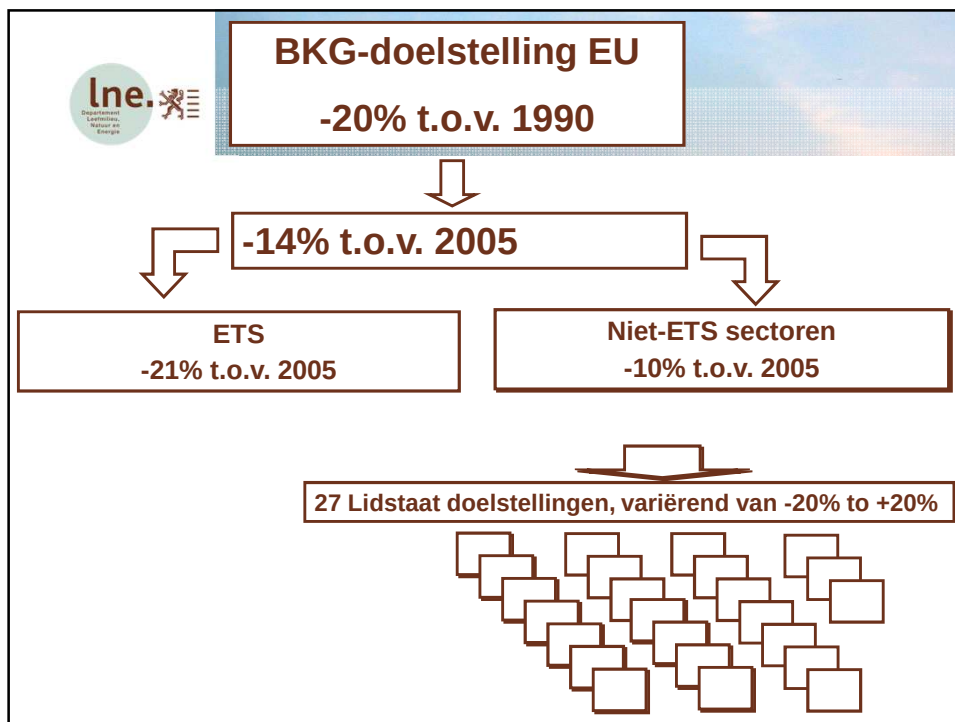
- gebouwen
- landbouw
- afval
- kleine industriële installaties
- de meeste F-gassen
- Transport

→ ong. 51 % BKG emissies

ETS emissies

- ijzer en staal
- elektriciteitsproductie
- raffinaderijen
- chemische sector
- keramiek
- ...

→ ong. 49 % BKG emissies

1. Context klimaatbeleid

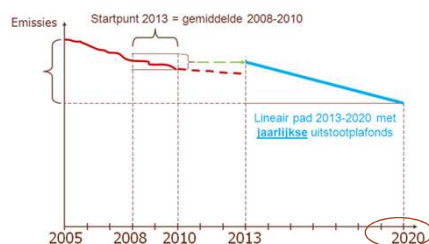
2013-2020: klimaatdoelstelling ETS sector

- Elke installatie onder ETS levert jaarlijks emissierechten (EUAs) in a rato van geverifieerde emissies
- Totale hoeveelheid emissierechten daalt lineair, waarbij aantal EUAs in 2020 21 % lager ligt dan emissies 2005
- EUAs worden gedeeltelijk gratis toegewezen, gedeeltelijk geveild. België veilt 2,5 % van de totale hoeveelheid
 - Vlaamse veilingopbrengsten via intra-Belgische inspanningsverdeling

1. Context klimaatbeleid

2013-2020: klimaatdoelstelling niet-ETS sector

- België = -15% t.o.v. 2005
- Vlaamse doelstelling via intra-Belgische inspanningsverdeling
- Gewesten verantwoordelijk voor inleveren emissierechten
 - Als niet-ETS emissies > emissieplafond → dichten kloof via inzet flexibele mechanismen

Beoogde sectoren = niet-ETS-sectoren:

- Gebouwen
 - Transport
 - Land- en bosbouw
 - Niet-ETS industrie en energie
- ⇒ Vlaams Mitigatiebeleid vorm gegeven in VMP

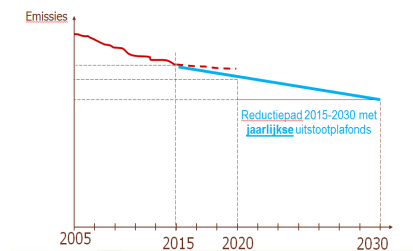
2. Klimaatbeleid en 6^e staatshervorming

- A. Klimaatresponsabiliseringsmechanisme
 - Art. 66 voorstel bijzondere financieringswet
 - Voorstel van gewone wet klimaatresponsabilisering
- B. Het versterken en optimaliseren van de Nationale Klimaatcommissie
 - Institutioneel akkoord: optimalisatie en versterking van de NKC
 - Nog niet omgezet in ontwerp wetgeving
- C. Verbreden van het substitutierecht inzake klimaatbeleid
 - Art. 38 voorstel van bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming

2.a Klimaatresponsabilisering

Werking: principe responsabilisering

- Vastlegging emissiereductietraject per Gewest voor emissies gebouwensector

Emissies > jaarlijks emissieplafond
 → Malus wordt afgehouden van inkomsten Gewest

Emissies < jaarlijks emissieplafond
 → Gewest ontvangt bonus vanwege Federale Overheid

2.a Klimaatresponsabilisering

Werking: emissiereductietraject

- De NKC kan voor 1/4/2014 voorstel van trajecten indienen die in KB worden vastgelegd
- Eerste traject geldt voor periode 1/1/2015 – 31/12/2020
- Later 4-jarige trajecten, die o.a. worden vastgelegd in functie van EU doelstellingen

2.a Klimaatresponsabilisering

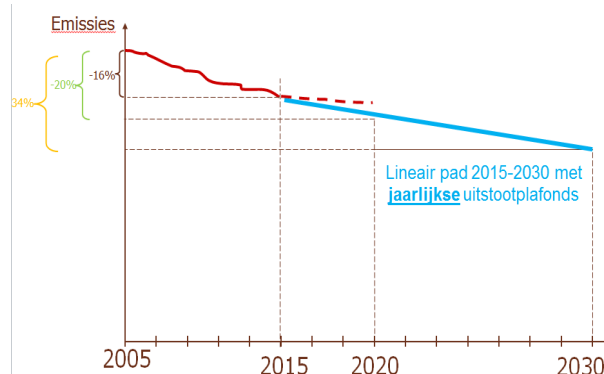
Werking: emissiereductietraject

- Procedure vastlegging emissiereductietraject in voorstel gewone wet klimaatresponsabilisering
 - Federaal Planbureau en gewesten voeren gezamenlijke studie uit over coherentie trajecten
 - Trajecten gebaseerd op prognoses, beleid en maatregelen, reductiepotentieel, kosten en baten
 - Uiterlijk 6 maanden voor vastlegging trajecten wordt analyse aan NKC bezorgd
 - Uiterlijk 3 maanden voor vastlegging trajecten maakt NKC voorstel
 - Correctie voor graaddagen mogelijk

2.a Klimaatresponsabilisering

Werking: emissiereductietraject

- Als geen voorstel door NKC geldt traject opgenomen in financieringswet

2.a Klimaatresponsabilisering

Werking: bonus, malus

- Bonus, malus= verschil (emissies-emissieplafond) x de prijs van een EUA
- Financiering van bonus uit veilingopbrengsten, malus wordt afgehouden van Gewestelijke inkomsten personenbelasting:
 - Jaarlijkse malus door Gewest $\leq 50\%$ van ontvangen veilingopbrengsten voor Gewest
 - $\sum$ Jaarlijkse bonussen voor Gewest $\leq$ ontvangen veilingopbrengsten voor Federale Staat
 - Bonussen, malussen moeten besteed worden aan klimaatbeleid

2.b Optimalisatie Nationale Klimaatcommissie

Huidige werking NKC:

- SWA van 14 november 2002
- Elk van de vier contracterende partijen beschikt over vier vertegenwoordigers in de NKC
- Taken:
 - Goedkeuring van de Belgische rapporteringen inzake klimaatbeleid
 - Voorbereiding en uitvoering van nationaal klimaatplan
 - Overlegorgaan tussen de verschillende betrokken entiteiten inzake klimaatbeleid

2.c Verruimd substitutierecht

Federale staat kan “in plaats treden” van Gewest:

- Als Gewest UNFCCC verplichting niet nakomt
 - Als Gewest Europeesrechtelijke verplichtingen, “die het verminderen van de emissies van broeikasgassen tot doel hebben” niet nakomt en EC een gemotiveerd advies heeft uitgebracht
- **Memorie van toelichting:**
- Opsomming van groot aantal richtlijnen waarop verruimd substitutierecht van toepassing is

3.a Klimaatresponsabilisering

Aandachtspunten: principe responsabilisering

- Klimaatresponsabilisering maakt deel uit van zesde staatshervorming, maar:
- Geen bevoegdheidsoverdracht van Federale Overheid naar Gewesten
- Wel:
- Instrument om de klimaatinspanning te verdelen tussen de verschillende entiteiten
 - Instrument om de Gewesten aan te zetten om hun emissies in de gebouwensector te verminderen
 - Raad van state: Instrument dat “manier beïnvloedt waarop Gewesten hun exclusieve bevoegdheid om broeikasgasemissies te reduceren kunnen uitoefenen”

Aandachtspunten: principe responsabilisering

- Gewesten zijn al geresponsabiliseerd i.k.v. EU doelstelling
 - Gewesten dragen inleverplicht, Federale Overheid niet
 - Via mechanisme extra responsabilisering voor Gewesten, niet voor Federale Overheid
- Mechanisme bijkomende stimulans voor interne emissiereducties
 - Kost van bonus/malus waarschijnlijk >> kost inzet flexmex om EU doelstelling te behalen
 - Extra stimulans om in te zetten op interne emissiereducties in bouwensector

Aandachtspunten: emissiereductietraject

- Moeilijk om “gelijkwaardige” emissiereductietrajecten vast te leggen
 - Afbakening gebouwenemissies?
 - Hoe verschillende criteria afwegen
 - Hoe historische inspanningen meenemen?
- Raad van State: Scheeftrekking tussen sectoren?

3.a Klimaatresponsabilisering

Aandachtspunten: bonus-malus

- Financiële last van emissiereductiebeleid bij Gewesten
 - Sterke afbouw federale belastingverminderingen energiebesparing
 - Voorlopige evaluatie federale "emissiereducties 2008-2012 < doelstelling, vnl. onderprestatie in gebouwensector
 - Gewesten verantwoordelijk voor inleveren emissierechten
- Besteding federaal deel veilingopbrengsten
 - Welke effectieve maatregelen neemt federale overheid?

3.b Optimalisatie NKC

Aandachtspunten

- Nood aan transparant & efficiënt overlegorgaan, met duidelijk omliggende taken
- Kan rol spelen in communicatie & coördinatie van gewestelijke rapporteringen inzake klimaat

3.c Verruimd substitutierecht

Aandachtspunten

- Toepassing substitutie door wetgevende in de plaats stelling is in praktijk moeilijk toepasbaar en zorgt voor juridisch kluwen;
- Toepassing van substitutie door recuperatie van financiële sancties door de federale overheid op Gewesten is conflictstof;
- Preventie is beter dan wonden likken:
 - Systematische vroege bepaling van bevoegdheidsaspecten voor alle EU-omzettingen (heel ruim !) nodig;
 - Waakzaamheid op risico op “de facto” recuperatie door fed. overheid van gewestelijke bevoegdheden (op kosten van de Gewesten);
 - Gewestelijke participatie onderhandeling internationale verplichtingen wint aan belang;
- Objectieve beletsels en bezwaren moeten in beginsel voor eigen bevoegdheden altijd betwistbaar blijven voor het Hof van Justitie;
- Voor stilzitten fed. overheid is er geen interne « stok achter de deur ».

4. Volgende stappen

Klimaatresponsabilisering

- Vastleggen van Gewestelijke emissiereductietrajecten
 - Cf. procedure gewone wet klimaatresponsabilisering
- Versterken van Vlaams Klimaatbeleid gebouwensector:
 - Gebouwen in 2010 uitstoot van 17,3 Mton (38 % niet-ETS)
 - Prognose: daling van emissies tussen 2005 en 2020 met 22 %
 - Emissiereductiepotentieel blijft groot

4. Volgende stappen

Klimaatresponsabilisering

- Pijlers huidig beleid :
 - Regelgeving (EPB, EPC)
 - Informatie en verplichte informatie maatregelen (Energieconsulenten, scholenbouw en sociale woningbouw)
 - Financiële instrumenten (renovatiepremie, verlaagde onroerende voorheffing)
 - Energiebesparingsmechanismen (REG-openbare dienstverplichting)

4. Volgende stappen

Klimaatresponsabilisering

- Mogelijkheden bijkomend beleid:
 - Verdieping huidige maatregelen (vb. combipremie)
 - Mogelijke nieuwe maatregelen:
 - Jaarlijkse opvolging voortgang gebouwenemissies
 - Actieplan Energie-efficiëntie met LT-renovatieprogramma voor gebouwen
 - Nieuwe interne maatregelen met financiering vanuit VKF

4. Volgende stappen

Optimaliseren NKC

- Voorstel over hervorming interne werking / aanpassing SWA 2002

Substitutiemechanisme (voorstellen)

- Mogelijk om in Overlegcomité vast te leggen:
 - scope klimaatsubstitutie
 - generieke verdeelsleutels recuperatie sancties
- OC/NKC/ENOVER/e.a.(?) moeten systematisch en zo vroeg mogelijk omzettingstrajecten en bevoegdheidsverdeling in detail vastleggen voor alles onder de scope valt